

Stichting Historische Sociëteit Enschede – Lonneker

Voorwoord door de voorzitter

Het jaar 2020 zal de geschiedenis in gaan als een bijzonder jaar. Een wereldwijde pandemie heeft gedurende een groot deel van het jaar het leven min of meer bepaald. Door dit coronavirus zijn dit jaar alle bijeenkomsten, samenkomsten en evenementen niet doorgegaan. Zodoende kon ook de vergadering van de leden van het College van Bijstand en Advies niet gehouden worden. Geen notulen die konden worden opgemaakt waardoor daarin dit jaarverslag afwijkt van voorgaande jaren. Ondanks alle beperkingen zijn er door onze actieve leden met instemming van het bestuur veel initiatieven in gang gezet die de komende jaren hun effect zullen hebben. Wij gaan er van uit dat in de loop van 2021 weer activiteiten ondernomen en bijeenkomsten gehouden kunnen worden. Het is even niet anders. Het bestuur heeft zo en zo kwaad als het ging de boel gaande gehouden met digitale bestuursvergaderingen en een enkele keer door bij elkaar te komen.

Tijdens dit bijzondere verslagjaar heeft het bestuur een mutatie ondergaan: Margien Veldhuijsen heeft om persoonlijke redenen afscheid genomen van het bestuur, en wij hebben Rita van de Wetering mogen verwelkomen als nieuw en enthousiast bestuurslid. Dank aan Margien en welkom voor Rita.

Dick Buursink

Secretariaatsverslag 2020

Het bestuur van de SHSEL legt jaarlijks verantwoording af voor het gevoerde beleid in de vorm van het secretariaatsverslag en door middel van de financiële jaarstukken. De activiteiten van de verschillende werkgroepen worden verantwoord in een reeks eigen verslagen. Door de jaren heen is de bemoeienis van het bestuur met de werkgroepen in de praktijk beperkt gebleken. Het karakter van een vrijwilligersorganisatie brengt immers mee dat de verhoudingen tussen de verschillende onderdelen van de SHSEL niet strikt formeel kunnen worden gehanteerd. Zo worden de werkgroep verslagen door het bestuur niet goedgekeurd. Het neemt er slechts kennis van. Wel wordt er voor een goede afstemming tussen het bestuur en de commissies en tussen de commissies onderling eenmaal per jaar een gezamenlijke vergadering gehouden.

De contribuanten van de SHSEL komen ook eenmaal per jaar in vergadering bijeen en vormen dan het statutaire 'permanent college van bijstand en advies' voor het bestuur. Het college bespreekt de jaarverslagen en de financiële overzichten en accordeert benoemingen van bestuursleden en leden van de kascommissie. Door de coronapandemie kon de geplande vergadering (26-05-2020) niet doorgaan. Het bestuur besluit om in het zomernummer van 'n Sliepsteen een losse bijlage toe te voegen met daarin de jaarrekening 2019, de begroting 2020 en het bestuursverslag 2019. Als de

contribuanten zich hierin kunnen vinden en geen reactie/commentaar geven, dan wordt 2019 als vastgesteld beschouwd.

De SHSEL telde per 1 januari 2020 1886 contribuanten. Dat zijn er 30 minder dan een jaar eerder. Waren er 142 nieuwe contribuanten, het aantal opzeggingen wegens overlijden bedroeg 43, om overige redenen 73. Helaas moesten 56 contribuanten door het bestuur als zodanig worden geschrapt wegens het niet betalen van de contributie.

Gelet op de te verwachten verhoging van de portokosten van PostNL wordt voorgesteld om het abonnement met 1 euro te verhogen naar € 16,90.

Ondanks de corona komt het bestuur – met de nodige voorzorgsmaatregelen – toch 10-maal bijeen, waarvan 1 in de buitenlucht. Kon de nieuwjaarsbijeenkomst nog wel plaatsvinden, corona heeft er voor gezorgd dat wij de sociëteitsavonden in de Ontmoetingskerk moesten laten vervallen. Ook is corona er mede oorzaak van dat Margien Velthuijsen bedankt als bestuurslid. Rita van de Wetering hebben we gevonden als bekwaam vervangster.

Corona bepaalt wat dit jaar wel en niet door kan en mag gaan. Alle voorbereidingen die gedaan zijn om 75 jaar vrijheid te vieren, om de bombardementen op de wijken Veldkamp en Hogeland te herdenken, zij kunnen alle opgeborgen worden.

Het meest in het oog springende punt dat – weliswaar op een andere manier - is doorgegaan, is de lintjesregen op Koningsdag. *Het heeft zijne majesteit de koning behaagt ons bestuurslid Geert Bekkering te onderscheiden als Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.* Dit jaar voor Geert geen ceremonie met lovende woorden van burgemeester Van Veldhuizen en felicitaties achteraf. Hij is via beeldbellen door de burgemeester geïnformeerd.

De meeste van onderstaande punten die dit jaar wel door zijn gegaan, worden uitgebreider behandeld in de werkgroep verslagen maar hebben raakvlakken met de bestuursvergaderingen.

Het meest zichtbare daarvan is het maken van de film en boek over Ds. Overduin. Financieel vooral mogelijk gemaakt door gemeente, RABO en SHSEL.

Om onze digitale zichtbaarheid en vindbaarheid van onze informatie groter te maken hebben we een ISIL-code (International Standard Identifier for Libraries and Related Organizations) aangevraagd.

Ter vereenvoudiging van de financiële administratie wordt gekeken naar automatische incasso voor het inwinnen van het abonnementsgeld op 'n Sliepsteen.

Na het uitbrengen dit jaar van het Markestenenroutes boekje met 6 fietsroutes wordt nu met supermarkt Jumbo/Lochan de mogelijkheid onderzocht om een historisch verzamelalbum Enschede uit te brengen.

Belangrijk is dat jongeren zich (meer) gaan interesseren voor de geschiedenis van Enschede. In dit kader is er een project opgezet waarbij deskundigen lessen voor leerlingen van bovenbouw basisonderwijs tot en met bovenbouw voortgezet onderwijs geven over de ontstaansgeschiedenis van Enschede. Het project heeft de werktitel "Canon van Enschede" gekregen.

Onderzoek vindt plaats om samen met het HCO, OKT en gemeentearchief een meer regionaal (lees Twents) georganiseerde website op te zetten. Het verbeteren van onze eigen website is hier een onderdeel van.

Willy Berens is bezig met een documentaire over de belangrijke rol van offerstenen binnen de voorchristelijke religie. Tussen Emmen en Enschede zijn 8 plekken/kerken bekend waar de offerstenen liggen, waaronder de Grote Kerk in Enschede. De SHSEL heeft € 5.000,00 subsidie toegekend ter ondersteuning aan de documentaire.

Samen met andere erfgoedinstellingen wordt getracht om in de voormalige textiel fabriek Jannink een Erfgoedhuis Enschede onder te brengen.

De voorzitter en secretaris hebben een interview aan themakrant Kunst&Cultuur Twente gegeven. Een krant op kunstzinnig en cultuur(historisch) terrein die in heel Twente verspreid wordt. Marcel Meijer Hof heeft een schilderij helemaal schoon gemaakt en hangt weer blinkend in ons atelier.

Op initiatief van onze Sociëteit heeft een groep mensen de koppen bij elkaar gestoken om samen te praten over een 'Singelfestival'. De aanleiding is dat het 100 jaar geleden is dat de Singel haar naam kreeg en de aanleg van de Singelring in uitvoering was. Wij willen de betekenis en de bijzondere bijdrage van de aanleg van de Singelring voor de ontwikkelingsgeschiedenis van Enschede zichtbaarder maken. Deelnemers aan deze werkgroep zijn Audry Hoemakers, Jacintha Blom (beiden Concordia), Marieke van Zanten (Het Oversticht), Annemarie Mascunan (gemeente Enschede), Dick Buursink, Jan Breteler, Marcel Meijer Hof, Gerard Hemelt (allen SHSEL)

Het bestuur heeft zich verder ingezet voor behoud van hotel Rodenbach, aanvraag tot gemeentelijk monument Lasondersingel 138, herstel kunstwerk Kokkelmanlanden, de bestrating van de

Harberinksweg, waterkunstwerk politiebureau, waterkunstwerk B&S Park, Project Spoorrails Stroinkslanden, Toekomstvisie Cromhoffpark, Hergebruik voormalige drukkerij Wegener, Heropening begraafplaats Espoortstraat, Restauratie kunstwerk Hanterlanden, opzetten

Wij zijn verrijkt met een aantal 'noviteiten':

Schilderij schoolplaat oud Enschede (geschonken aan de MBS), verzamelboek Glanerbrug, 150 jaar oud gietijzeren raam Oude Mannen en Vrouwenhuis, huisorde Oude Mannen en Vrouwenhuis, duimstok Christiaan Jansen & Co Enschede, jubileumbord spinnerij Oosterveld, Ingelijste werken Rodenbach.

Zijn alle projecten en doelen van de Historische Sociëteit dan geslaagd. Nee, uitbreiding van ons documentatiecentrum is nog steeds niet gerealiseerd. Ook de app met augmented reality op het Boerenkerk werkt nog niet optimaal. De beperkingen die corona ons oplegt is de oorzaak dat met de archivering van het Brusse archief nog niet is begonnen. Een geschikte plek voor het lapidarium is nog niet gevonden.

Als we alles overzien hebben we in dit coronajaar, ondanks alle beperkingen, toch heel veel kunnen doen en kunnen realiseren.

Gerard Hemelt

Binnenstadcommissie

De Binnenstadcommissie heeft meerdere ijzers in het vuur maar in 2020 was toch de belangrijkste het Augmented Reality project op het Boerenkerkhof. Vol vertrouwen werd dit project opgezet met medewerking van studenten van de Universiteit Twente, Radio1 Twente en de wijkraad Lasonder-Boddenkamp-Zeggelt. Er werd voortvarend te werk gegaan bij het ontwikkelen van een App voor Android en voor Apple en het maken van animaties. In eerste instantie leek alles volgens plan te verlopen maar gaandeweg deden zich enkele technische problemen voor waardoor de officiële ingebruikname een aantal keren uitgesteld moest worden. Ons geduld werd danig op de proef gesteld toen bleek dat met name Apple allerlei onverwachte eisen stelde aan de inhoud van de App. Opnieuw kregen wij te maken met vertragingen en voelden wij ons enigszins beschaamd naar de belangstellenden die dachten een mooie virtuele rondleiding te kunnen maken over de begraafplaats. Spijtig genoeg moesten wij vaststellen dat wij de verwachtingen niet waar konden maken maar het project afblazen vonden wij geen optie. De App voor een iPhone werkt nog niet maar inmiddels werkt de App voor Android mobieltjes met de nieuwste softwareversie al wel. Je kunt nu dus een rondleiding met beelden en gesproken woord volgen. Bij de ingang van het Boerenkerkhof staat een informatiebord met QR-code om dit te activeren. Naar verwachting zal de App voor zowel nieuwe Android toestellen als die van Apple in de 1^e helft van 2021 gebruikt kunnen worden. Wij vragen u daarom om nog even geduld te hebben.

Een van de andere ijzers die we in het vuur hebben is het opzetten van een Canon van Enschede, bedoeld voor kinderen uit groep 8 van de basisschool en de 1^e klas VMBO. Dit is nu nog in een pril stadium van ontwikkeling. We schudden dit zo 1-2-3- niet uit onze mouw want er is ook veel overleg nodig met mensen uit het onderwijs, historici en ICT-ers. Het streven is om de canon begin 2022 klaar te hebben.

Tot slot is ons gevraagd mee te denken aan het vormgeven van een document over de geschiedenis van de hogeschool "de Maere" die in september 2022 haar 100-jarig bestaan viert. Ook dit project heeft een lange aanlooptijd nodig waarvoor we afgelopen jaar al de eerste stappen hebben gezet.

De Binnenstadcommissie heeft in 2020 haar best gedaan iets moois neer te zetten Dit is helaas nog niet helemaal uit de verf gekomen maar we zijn overtuigd dat het in 2021 alsnog gaat lukken.

Georges Schafraad

Boerderijencommissie

De Boerderijencommissie (verder BC) bestond eind 2020 nog uit 7 personen, doordat er helaas twee leden van de BC in 2020 zijn overleden.

Op 14 mei 2020 is onze voorzitter Jan Goolkate onverwachts overleden en op 3 juni 2020 overleed onze medewerker Gerard Kristen, eveneens plotseling.

We zullen ze erg missen omdat met het overlijden van Jan en Gerard, beide met een zeer uitgebreide kennis van de boerderijen en hun erven rondom Enschede, de capaciteit van de BC weer verder is afgenomen.

De BC had eind 2020 de volgende verdeling van de werkzaamheden:

- Han van Beek en Jonneke Doze werken aan het onderzoek en schrijven van het boek van Boekelo (deel IV).
Han en Jonneke hebben daarbij hulp van de Hr. D. Korte, welke gedurende Corona-lock-down in 2020, voor deel IV alle kadasterinformatie heeft verzameld en is dit ook voornemens te doen voor deel V (Twekkelo)
- Jan Oldenhof werkt aan het onderzoek en schrijven van het boek van Groot Driene (deel VI).
- Jan Oldenhof heeft een dubbele functie want hij is, sinds het overlijden van Jan Goolkate, ook voorzitter en contactpersoon van de commissie.
- Ineke Vink en Gerard Hissink ondersteunen bovenstaande personen vooral wat vragen betreft richting het Stadsarchief Enschede.
- Johan te Lintelo en Adrie Roding ondersteunen de BC met het beantwoorden van allerlei losse vragen en onderzoeken.

De leden van de BC komen in principe elke eerste donderdagavond van de maand bij elkaar in Prismare.

In 2020 waren er daar echter maar drie bijeenkomsten en één keer bij Jan Oldenhof thuis. Een en ander werd veroorzaakt door de Coronamaatregelen waardoor verschillende instituten, waaronder het Stadsarchief Enschede en Prismare etc., op slot gezet werden.

De BC is toen overgegaan op meer emailverkeer en telefonisch contact. Op deze manier heeft eenieder van ons zo veel mogelijk doorgewerkt aan onze taken.

Gelukkig is in 2020 niemand van ons getroffen door de Corona.

In 2020 zijn er ongeveer een tiental vragen bij de BC binnengekomen. Deze zijn door de voorzitter uitgezet naar de diverse leden van de BC, afhankelijk van de vraag, en afgehandeld. De kernactiviteit van de BC is het verzamelen van allerhande schriftelijke, mondelinge en fotografische gegevens van huidige en voormalige boerderijen in de gemeente Lonneker/Enschede. Deze gegevens vormen de basis voor de te vervaardigen boerderijbestanden voor onder meer de boeken uit de serie Boerderijen in Enschede.

Boek deel IV (Boekelo)

In 2020 werd er door Han van Beek en Jonneke Doze aan dit deel door gewerkt.

Momenteel zijn er van de 125 Boerderijenfiles er \pm 80 gereed. Ten behoeve van de overige boerderijen zijn inmiddels al veel gegevens verzameld en deze worden nu digitaal verwerkt zodat er een concept ontstaat in de lay-out van het Boerderijboek deel IV.

Er is in 2020 een behoorlijke progressie geboekt en heeft ook de hoogste prioriteit.

Boek deel V (Twekkelo)

Met dit deel wordt door Han van Beek en Jonneke Doze begonnen (met ondersteuning van de Hr Korte voor de Kadasterinformatie) als deel IV gereed is.

Boek deel VI (Groot Driene)

De activiteiten met betrekking tot dit boek was in 2019 door Gerard Kristen en Jan Oldenhof weer opgepakt. Helaas is Gerard Kristen overleden zodat we een zeer groot kenner van Groot Driene niet meer als vraagbaak hebben.

Jan Oldenhof heeft in het najaar van 2020 met Gerrie, Gerards weduwe, besloten dat het archief van Gerard bij Jan Oldenhof thuis wordt opgeslagen omdat de boerderij bijna was verkocht. Dit omdat Gerrie nog geen andere woning had, en het Stadsarchief was gesloten i.v.m. Corona. Bovendien kan het boek van Groot Driene niet gemaakt worden zonder dit archief. Jan Oldenhof is begonnen met het verzamelen van gegevens uit dit archief. Het betreft ongeveer 150 tot 175 boerderijen.

In het verleden is al van ongeveer 20 boerderijen een digitaal bestand gemaakt waarvan alleen de lay-out nog moet worden aangepast.

Het digitaliseren van verschillende verzamelde gegevens rond het boerderijenonderzoek heeft dit jaar geen voortgang gehad vanwege de Coronamaatregelen en capaciteitsgebrek

De BC is de afgelopen jaren geconfronteerd met steeds teruglopende capaciteit. Tot nu toe redden we het nog, maar aanwas met enkele personen juichen we zeer toe. Wie wil ons helpen?

Contact is te leggen via een berichtje aan de Contactpersoon Boerderijcommissie: <https://www.shsel.nl/contact/contactformulier-boerderij-commissie> of telefonisch met Jan Oldenhof (074-2773423)

Jan Oldenhof

Documentatiecommissie

De coronamaatregelen hebben in 2020 uiteraard grote invloed gehad op de werkzaamheden van de Documentatiegroep. Enkele oudere leden van de groep hebben zich om gezondheidsredenen - hopelijk tijdelijk - teruggetrokken. Als ons atelier in Prismare al niet was gesloten, bleef het bezoek zeer beperkt. Bovendien gold een bovengrens voor het aantal aanwezigen.

Daartegenover stonden wekelijks wel vragen over onderdelen van de stadsgeschiedenis per mail. We hebben ze beantwoord voor zover dat zonder onderzoek in het eigen archief mogelijk was.

De taakopdracht voor de Documentatiegroep bleef uiteraard gelijk. Het beheren van de bibliotheek (plm. 500 banden), de zorg voor het archief (globaal 700 op onderwerp ingedeelde mappen), het beheren en uitbreiden van het fotoarchief, het beheer van het eigen SHSEL-archief.

Het verschijnen van steeds nieuwe nummers van n Sliepsteen en de Hoesbrief vraagt al jaren om inhoudsopgaven tot in detail. Tot op heden is dat slechts voor kortere perioden het geval. Het zou fijn zijn als een jongere vrijwilliger zich voor dat karwei zou melden. De immateriële beloning is het verkrijgen van een gedegen inzicht in de geschiedenis van Enschede en Lonneker.

In vorige jaaroverzichten hebben wij gemeld dat ons atelier in feite te klein is voor het opbergen, c.q. tentoonstellen van relevant materiaal. De groep bestond in 2020 uit de leden Harry van der Sleen en Kor Feringa. Bart Jansen, officieel lid van de Promotiecommissie, fungeerde als derde lid van de groep.

Kor Feringa

Fotoverhalencommissie

Fotoverhalencommissie.

Eind 2019 is de redactie van de fotoverhalencommissie, met een aantal nieuwe leden, begonnen met het nieuwe project: de Kuipersdijk. Na een voortvarende start begin 2020 waarbij de redactie nieuwe werkafspraken heeft gemaakt, een digitaal systeem voor bestandsdeling heeft geïntroduceerd en de kaders/begrenzing van het Kuipersdijkproject heeft vastgesteld, is gestart met het verzamelen van historisch materiaal en het interviewen van (ex-)ondernemers.

Toen kwam Corona, en daarmee kan het belangrijkste onderdeel van het werk niet meer worden uitgevoerd: het bezoeken en interviewen van mensen, voor een belangrijk deel mensen op leeftijd. Een beperkt aantal gesprekken is nog wel gevoerd. Vroeg in 2020 en in de zomer, tussen de beide lockdowns. Maar sinds die tijd is dat niet meer mogelijk. Vanaf de tweede lockdown komt ook de redactie niet meer fysiek bij elkaar. Het wachten is op de volledige vaccinatie van de redactieleden.

Toch is er individueel wel heel veel werk verricht. Het verzamelen van materiaal en foto's over de Kuipersdijk uit een hoeveelheid van fysieke en digitale bronnen is gewoon doorgegaan. Daarom beschikken we nu over een indrukwekkende lijst van bedrijven die in de loop der jaren aan de Kuipersdijk gevestigd zijn geweest. Deels ook al voorzien van enige documentatie. Dat is een prima basis om op door te werken zodra dat weer kan.

Tot die tijd plaatsen we op de Facebookpagina: Kuipersdijk-Verleden en heden met enige regelmaat materiaal.

Cultuurhistorische fietsclub.

In 2020 hebben we een behoorlijk aantal kilometers gefietst, het nodige materiaal verzameld en met de gemeente gedeeld.

In de maanden juni en juli hebben we in 6 fietsdagen het Tweekelerveld geïnventariseerd. In overleg met de gemeente die toen nog van mening was dat de 10-jaarsherziening van het bestemmingsplan Tweekelerveld aanstaande was.

Wij hebben ons materiaal ingeleverd, maar tot een uitgebreide bespreking is het niet gekomen. Op het Tweekelerveld spelen op dit moment zoveel ontwikkelingen dat de gemeente de herziening enkele jaren uitstelt omdat ze anders aan het wijzigen blijven.

Ons materiaal ligt bij de gemeente, en daar kunnen ze ook bij de deelplannen gebruik van maken en ons daarbij betrekken.

Dat gebeurt nu al bij de ontwikkelingen rond Rigtersbleek/Roberine. Het bedrijf vertrekt en de panden zijn verkocht aan een ontwikkelaar. Die panden zijn cultuurhistorisch zeer waardevol ook delen van het interieur. Deze ontwikkeling moet je beoordelen in het geheel van zijn omgeving. In het gebied tussen Goolkatenweg/spoordijk/Lambertus Buddestraat en GJ van Heekstraat staat heel veel erfgoed dat bescherming verdient. En daar gaat de gemeente nu gelukkig in samenhang en in de historische context een visie voor ontwikkelen.

In augustus hebben het deel van de Usseleres gefietst waar een nieuw bestemmingsplan werd opgesteld.

Dat ging in één dag. Het gebied van het bestemmingsplan is niet zo groot en de gemeente had ter voorbereiding al een goede en uitvoerige cultuurhistorische scan laten maken van het gebied. Waar wij maar een beperkt aantal zaken aan toe te voegen hadden.

In september hebben we het gebied van het Cromhoff gefietst. Ook in één dag. Hier is nog geen sprake van een nieuw bestemmingsplan, maar van het opstellen van een ontwikkelingsvisie. Wij zijn betrokken bij het opstellen van die visie, overleggen met de projectgroep die de visie opstelt, en ook hier kunnen we gelukkig constateren dat er veel aandacht is voor zowel de cultuurhistorie, het waterbeheer en de natuurwaarden in het gebied. Wordt vervolgd.

Digitalisering Brusse negatieven.

Nog een project waarvan de voortgang wordt belemmerd door corona. In de voorbereiding hebben we, ieder vanuit zijn eigen huis, de "workflow" voor het digitaliseren van de negatieven in een heel hoge kwaliteit een stuk verder uitgewerkt. Welke wijze van digitaliseren, welke apparatuur, de scanopstelling en welke database voor het beheer van de bestanden. Voor de feitelijke aanschaf van de apparatuur, het uitbouwen van de software en het testen en in gebruik nemen van de installatie is het noodzakelijk om met de werkgroep bij elkaar te komen. Dus zodra dat weer kan.

Jan Breteler

Historische Kring Glanerbrug

Wat een jaar!

Twintigtwintig zal ook in de geschiedenis van de Historische Kring Glanerbrug worden herinnerd als een bizar jaar. Uiteraard beïnvloedde de pandemie het werk van de HKG en zorgde het er o.a. voor dat we de presentatie van ons derde boek niet groots konden vieren. Daarenboven moesten wij in dit jaar op 9 april afscheid nemen van ons zeer gewaardeerde medelid Hennie Stip, die na een kort ziekbed kwam te overlijden. Hennie werd door ons gewaardeerd niet alleen vanwege zijn grote kennis van Glanerbrug, maar ook door de soepele en breedsprakige manier waarop hij de presentatie van ons eerste en van het tweede boek verzorgde. Hennie Stip, een zeer betrokken en altijd kritisch lid van onze kring, zal gemist worden.

Gelukkig konden we Kobus Poort en Reinhard Hishink verwelkomen als nieuwe leden van de HKG en dat geeft vertrouwen voor de toekomst.

In 2020 kwamen we 8 keer in vergadering bijeen en daarnaast waren er nog tal van overlegmomenten in een kleinere samenstelling. Want er moest gewerkt worden dit jaar! De verschijning van het boek over de Glanerbrugse militairen die tussen 1945 en 1962 naar NL-Indië en naar Nieuw-Guinea werden uitgezonden, was voorzien voor het najaar van 2020 en in april werden we benaderd door dhr. Lochan van de gelijknamige JUMBO-vestiging in Glanerbrug. JUMBO wilde een stickeralbum uitgeven over Glanerbrug en aan ons de vraag om mee te helpen. In de praktijk kwam het er op neer dat een kleine groep HKG-leden het overgrote deel van het werk heeft verzet; teksten moesten worden geschreven en tal van foto's werden geselecteerd op hun bruikbaarheid en relevantie.

Het eindresultaat van al deze werkzaamheden kon in het najaar worden gepresenteerd. De reacties zowel op het JUMBO boek alsook op het Indiëboek waren zonder uitzondering zeer positief en aan loftuitingen dan ook geen gebrek. Beide publicaties hebben de naamsbekendheid van de HKG verder vergroot en hieraan hebben zeker ook de wekelijkse updates via onze Facebookpagina en de regelmatige publicaties in De Grensstreek bijgedragen. Via de Hoesbrief hebben we de SHSEL-leden op de hoogte gehouden van de voortgang van ons Indiëboek en ook die publicaties hebben respons opgeleverd. Tenslotte valt in dit verband nog te vermelden dat ook de HKG een bijdrage heeft geleverd aan de speciale Bevrijdingseditie van de Sliepsteen.

In 2021 zullen we de eigen website kritisch onder de loep gaan nemen en het een nieuwe uitstraling geven. Het is de bedoeling dat we het beheer van de site nu zelf ter hand nemen, zodat we sneller kunnen werken. Daarnaast gaan we verder met het digitaliseren van ons archief. De twee nieuwe krachten binnen onze groep zullen hierin een belangrijke rol gaan vervullen. Als nieuw studiepunt hebben we gekozen om ons te richten op de groei en bloei van Glanerbrug. We gaan bekijken hoe een nederzetting van een paar ver uit elkaar liggende boerderijen in relatief korte tijd kon uitgroeien tot de levendige gemeenschap van meer dan 10.000 inwoners die het nu is. Het zal tijd vergen om gegevens boven tafel te krijgen en om daarvan een samenhangend verhaal te maken. Maar we hebben er zin in en we gaan er voor!

In 2020 bestond de Historische Kring Glanerbrug uit: Willie Meester (vrz), Albert Kroeze (penn), Joop Kwakman (secr.) en de leden Gert Boonk, Frits Hardick, Benno Kamphuis, Theo Kamphuis, Reinhard Hishing, Kobus Poort en Hennie Stip.

J Kwakman

Loakstenen- en begraafplaatsencommissie

De Loakstenencommissie

Ondanks de beperkingen i.v.m. corona heeft onze werkgroep toch nog een aantal zaken kunnen oppakken en sommige kunnen afsluiten. Het verslag van vorig jaar eindigden we met het vermelden dat we bezig geweest zijn met voorbereidingen voor het plaatsen van de Breiderpaal in Boekelo en de Goorpaal langs de Haaksbergerstraat, de oude N18. De Goorpaal is inderdaad inmiddels (september) geplaatst; de Breiderpaal hopen we later in 2021 zijn plek te geven.

Ook hebben we een fraai informatiepaneel ontworpen en laten maken waar een kaart op geprojecteerd is met alle loakstenen die Enschede en omgeving rijk is. Dit paneel wilden we in april met publiek onthullen als startsein van ons vorig jaar afgerond project: een fietsrouteboekje dat 6 fietstochten langs de Enschedese marken beschrijft. Helaas is dit evenement niet doorgegaan om de bekende reden maar het paneel is wel geplaatst, in het Ledeboerpark nabij de Viermarkenlinde (zie: <https://youtu.be/AkzjCQMvphA>.) Ook het routeboekje is toch reeds verschenen en verkrijgbaar via meerdere verkooppunten.

Het infobordje bij de Viermarkenlinde hebben we vervangen door een nieuw exemplaar, evenals het bordje bij de Bergwönnersteen. Ze waren nodig aan vervanging toe.

De pagina op onze website betreffende de wandel- en fietsroutes die wij als commissie ontwikkeld hebben, is aangepast door Jan Martin Roelofs en ziet er nu heel mooi en gebruiksvriendelijk uit (zie: Wandel- en fietsroutes | Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker (shsel.nl)).

Het informatiebord bij het startpunt van onze fietsroute 'Poal tot poal' bij de Werthepaal, was tijdens een storm omgewaaid en niet lang daarna plotseling verdwenen. Stadsdeelbeheer Zuid had zich over het bord ontfermd, bleek bij navraag. Op zaterdag 13 juni hebben we het met enige moeite weer herplaatst. Dit keer extra stevig. Langs genoemde fietsroute hebben we ook nog wat andere reparatiewerkzaamheden uitgevoerd.

Een plank met QR-code informatie bij de Vanekerstenen bleek erg los te staan. Die hebben we daarom stevig in beton gezet. Verder waren er twee infoplanken weg, een bij het begin van het LAGA-pad en een tweede bij GP 853. Die laatste hebben we in het gras langs de Dinkel teruggevonden. Beide planken met nieuwe bordjes hebben we inmiddels hersteld en herplaatst.

Een nieuw infopaneel is samen met de werkgroep markestenen van Hengelo bij de Hollinkbergsteen, in de voormalige marke Groot-Driene geplaatst en op 4 juli onthuld (zie: <https://youtu.be/QnZfi1BFKi0>). Ons voornemen om een markesteen in Boswinkel te herplaatsen en door scholieren van de Europaschool te laten onthullen kon helaas ook in die vorm geen doorgang vinden. Wel hebben we de steen, genaamd 'steen bij de Höfte', alvast geplaatst. Zodra het mogelijk is willen we alsnog de geplande onthulling laten plaatsvinden.

In november zijn we benaderd door Nico Kloek die als vrijwilliger voor de website groenbezig.nl, het platform voor groene vrijwilligers in Overijssel, interviews en fotosessies afneemt. Dat was uiteraard een mooie promotie voor onze commissie (zie: www.groenbezig.nl/verhalen-uit-het-veld/loakstenen-in-beeld.)

Tenslotte zijn we begonnen aan het samenstellen van een documentaire waarin we het verhaal van de marken in Enschede en de rest van Twente vertellen. Dit is een behoorlijk omvangrijk project dat dit jaar (2021) afgerond gaat worden.

Harry van der Sleen.

Monumentencommissie en Comité Monumentendagen

Door de coronaperikelen was het een wat ongebruikelijk jaar.

De bezetting was ongewijzigd, afgezien van het vertrek van de secretaris van de commissie Cees van der Velde. Hij is opgevolgd door Nico Buurman. De samenstelling is daarmee als volgt: Paul van Wijk (voorzitter), Nico Buurman (secretaris), Ben Breteler, Dirk Korte en Thomas Metscher. Qua activiteiten is het meeste te melden over de subcommissie het Comité Monumentendagen Enschede met de volgende samenstelling: Paul van Wijk (voorzitter), Matthijs Schaap (secretaris), Ben Breteler, Hein Jan Geerdink, John Middelhuis en Nico Buurman.

Op 12 en 13 september waren meerdere monumenten gratis geopend tijdens de Open Monumentendagen in Enschede. De start vond zaterdagochtend plaats in het Openluchttheater van de UT. Burgemeester Onno van Veldhuizen verrichtte hierbij de openingshandeling van een vastomlijnd programma rond het jaarthema "Leermonumenten".

Bijzonder was een schoolklas oude stijl in de Prinseschool. Bezoekers waanden zich 100 jaar terug in de tijd. De voormalige school Minkmaatstraat deed ook mee met leerzame activiteiten alsmede Vliegveld Twenthe. De Kunsthaven in de Volksparkschool pakte uit met diverse leuke workshops. Alle activiteiten en monumenten waren te vinden via de landelijke website www.openmonumentendag.nl.

Dit jaar waren speciaal (groot)ouders met hun (klein)kinderen uitgenodigd om een stadswandeling te maken met een ervaren gids. Landelijke aandacht was er voor de activiteit "Augmented reality op het Boerenkerkhof", dat als bijzondere activiteit op de landelijke website van de Open Monumentendagen werd geplaatst en waarvoor de landelijke voorzitter naar Enschede kwam. Samen met de burgemeester opende zij deze activiteit.

Helaas was er ook tegenslag. Meerdere locaties trokken zich na aanvankelijke aanmelding terug van deelname, omdat ze niet konden voldoen aan de vereiste coronamaatregelen. Tegelijkertijd waren er echter ook locaties die voor het eerst meededen en wel konden voldoen aan de maatregelen.

Gezien het aantal bezoekers van ruim 1100 (zaterdag 875 en zondag 250 personen) heeft het Comité samen met de deelnemende organisaties kans gezien om zowel voor de zaterdag als de zondag een aantrekkelijk en goed bezocht programma samen te stellen.

Hiermee is het toch gelukt om ondanks de beperkingen door corona in 2020 aandacht te vragen voor de monumenten in Enschede.

Paul van Wijk

Promotiecommissie

Jaarverslag 2020 Promotiecommissie.

Dit jaar 2020 heeft de Promotiecommissie vanwege de Coronacrisis geen activiteiten kunnen houden. Vanaf medio maart is Prismare tijdens de Lockdown gesloten geweest. Door de omstandigheden konden 3 leden van de Promotiecommissie Prismare niet meer bezoeken. Bart Jansen heeft de honneurs wel kunnen blijven waarnemen, samen met de documentatiecommissie en anderen. Vanaf juni konden we weer in Prismare (behalve de zomervakantie in juli/augustus) tot medio december. Noodgedwongen vanwege de beperkingen bleef het steeds rustig op de maandagochtend

en de vrijdagmiddag. Vanaf medio december was Prismare weer gesloten van wege een nieuwe Lock Down.

In juni heeft Bart Jansen ook de taak van Piet de Wit overgenomen om de Sliepstenen weg te brengen naar verschillende boekwinkels in Enschede voor de verkoop van 'n Sliepsteen. Bij een één-op-één bezoek heeft Bart Piet bedankt met een boek en een fles wijn voor zijn jarenlange inzet voor de verkoop van 'n Sliepsteen via de boekwinkels.

Gedurende het jaar zijn er wel een aantal boeken verkocht, zoals het boek van Hogeland, de aanvullingen Hogeland, Boerderijboek 3, Plattegronden uit 1907 en 1912, Sliepstenen en overige boeken.

In de loop van het jaar ontvangen wij van verschillende kanten tweedehandsboeken over Enschede en Twente. Enkele boeken worden opgenomen in onze eigen bibliotheek. De resterende boeken worden geprijsd en daarna opgeslagen en in grote dozen voor verkoop. Helaas kon er dit jaar geen boekenmarkt gehouden worden. Het gevolg is dat er steeds meer boeken opgeslagen staan in ons overvolle archief. Het wordt dus tijd, als Covid-19 het toestaat, om eind 2021 weer een boekenmarkt te organiseren

Bart Jansen

'n Sliepsteen

De redactie bleef dit jaar klein van omvang, een prima vaste kern. Uitbreiding blijft gewenst.

Ook in 2020 werd gezorgd dat de vier edities van n Sliepsteen (nummers 141 tot en met 144) met de bekende regelmaat aan het einde van elk kwartaal zijn verschenen. De redactie is erg blij met de goede samenwerking met de opmaakster. Ze voert een geleidelijke verandering door, waarbij o.a. de afbeeldingen groter worden geplaatst. De covers waren dit jaar kleurrijk. Er zijn ook oude ansichtkaarten fraai voor ingekleurd. We portretteerden zelfs een moderne Neanderthaler in Lonneker. Dat de losse verkoop tegenviel, is te wijten aan het wegvallen van de verkoopkanalen door Corona-maatregelen. Bart Janssen verzorgde dit jaar de distributie van n Sliepsteen voor de losse verkoop.

Dit verslagjaar kon de redactie weer putten uit een ruime hoeveelheid kopij. Dat maakte het mogelijk om aan de inhoud van elk nummer de nodige variatie mee te geven. Maar daardoor moeten de schrijvers van de langere artikelen soms wachten voor er ruimte is om hun artikel te plaatsen. Geleidelijk gaat de redactie er toe over die langere artikelen in te korten en de uitgebreide versie via de website toegankelijk te maken (voor de hele wereld).

Het bestuur gaf tweemaal toestemming om 48 pagina's te drukken Bij het dikke voorjaarsnummer vanwege 75 jaar Vrijheid, werd er zelfs een extra boekje bijgevoegd met herinneringen van dhr. Redert rondom de bevrijding van Het Hogeland. Er waren ook verhalen over de bevrijding van de streek rondom stad Enschede

In de zomer werd een begin gemaakt met een serie over de boekhandels van Enschede. De serie 'ook gebouwd in Enschede' werd afgesloten.

Dit jaar werd in een drietal artikelen de vele maatschappelijke functies besproken van een aantal generaties Berkenvelder in de 19^e eeuw.

De artikelen over het 'kleine monument' in de openbare ruimte, gaven helaas een aantal malen aan waar het ook mis kan gaan.

In de laatste twee nummers kwam burgemeester (1884-1896) Tjeerd van der Zee (1849-1912) aan bod, deze omstreden burgemeester was actief in een periode dat Enschede grote sociale veranderingen onderging en daarop reageerde hij niet altijd gepast. Tot dusverre had niemand daar een artikel aan durven wijden.

Het artikel in nr. 144 over het Twenthe-Mittelland kanaal was voor vele lezers wat saai en lang, maar werd tot op provinciaal niveau zeer gewaardeerd. Nr. 144 had een special over de markt van Enschede, die ook onder marktkoopliden werd verdeeld.

De redactie probeert om met grotere foto's in kleur en kortere artikelen, meer mensen te boeien. Daarbij ligt de nadruk vaak niet op de textielgeschiedenis, maar meer op grootmoeders tijd. Ook over de geschiedenis van vrouwen in Enschede zouden we graag meer plaatsen. En het blijft lastig om aan verhalen van buiten stad Enschede te komen.

De redactie vergaderde in 2020 acht keer, alhoewel dat ook wel per email moest vanwege Corona. Er was steeds een vergadering om het komende nummer voor te bereiden en eentje om het nummer te evalueren. Daarnaast werden uiteraard de reacties van lezers besproken en de planningsagenda

geactualiseerd. Praktische zaken als het beoordelen, verbeteren en aanvullen van ingekomen artikelen werden volledig via e-mail geregeld.

Geert Bekkering
eindredacteur

TC/Tubantia Fotoscanteeam

Ofschoon het TC/Tubantia Fotoscanteeam geen officiële commissie van de Historische Sociëteit is leek het ons toch goed om in dit jaarverslag melding te maken van de activiteiten.

Begin 2017 werd de Sociëteit benaderd door Peter Heerink met de vraag of wij een team konden samenstellen om ca. 35.000 Enschedese krantenfoto's uit de periode 1955 – 1990 te scannen en te beschrijven.

In de kelder van het voormalige pand van Dagblad Tubantia aan de Getfertsingel lagen enkele honderdduizenden foto's die dreigden te verpieteren. Door een aantal mensen waaronder Carlo ter Ellen, beeldredacteur bij TC/Tubantia en Hans Lotgerink, werd de 'Stichting Foto Archief Twente' opgericht, met als doel de aanwezige foto's te digitaliseren en zo voor latere generaties beschikbaar te houden. Vrijwel vanaf het begin kwam Peter Heerink, bestuurslid van de Historische Kring Losser er bij en hij heeft het scanproces grotendeels logistiek ondersteund. De hele partij, 22 pallets, werd naar een locatie in Oldenzaal getransporteerd en daar door zo'n 70 vrijwilligers uit de regio gesorteerd en gescand.

Na een voorselectie resteerden er zo'n 350.000 foto's, opgeslagen in hangmappen!

De tweede fase betrof het beschrijven van hetgeen op de foto's was vastgelegd en tevens de naam van de fotograaf, de copyrights en de data van opname- en plaatsing in de krant werden vastgelegd. De teamleden van Enschede kwamen daarvoor op de vrijdagochtend in Prismare bijeen. Ook deze klus is inmiddels geklaard. Zonder de anderen uit ons team te kort te doen wil ik hier de Arthur Rolevink noemen. Hij beschreef maar liefst 14.500 foto's. Zodra ook de andere plaatsen het project hebben afgerond is er een databank waar alle 350.000 foto's bekeken kunnen worden.

Toen er nog geen corona was...

Jan Brummer

Financieel jaarverslag 2020

RESULTATENREKENING 2020			
	<i>real. 2020</i>	<i>begr.2020</i>	<i>real. 2019</i>
BATEN			
contributies	31.042	30.000	31.331
losse verkopen (Sliepsteen en boeken)	3.667	2.000	2.556
verkoop Hogeland boek		3.250	34.887
advertenties Sliepsteen	2.328	2.430	2.396
giften	430	500	75.764
inkomsten HKG	7.650	800	2.900
overige baten	25.965	18.115	1.580
subsidies	23.427	21.076	15.825
rente bankrekeningen	13	0	11
	94.521	78.171	167.251
LASTEN			
Sliepsteen			
drukwerk	7.398	7.100	7.043
opmaak	8.961	7.750	7.704
verzending	8.417	7.500	7.209
vergoeding auteurs	50	200	50
	24.825	22.550	22.006
Overige kosten			
huur prismare	3.956	4.780	3.630
societeitsavonden	839	2.400	1.908
wergroepen	1.588	1.500	956
Hist. Kring Glanerbrug	8.050	1.200	3.300
beheer erfgoed / projectkosten	55.337	38.191	23.799
kosten boek Hogeland		2.050	19.581
algemene kosten	1.327	1.200	1.121
bureaunkosten	1.612	2.400	2.707
ict	734	700	672
overige kosten	613	700	684
afschrijvingen	1.117	500	667
	75.175	55.621	59.024
	100.000	78.171	81.031
Resultaat	-5.479	0	86.220

Het boekjaar 2020 is afgesloten met een negatief resultaat van € 5.479,00. Dit resultaat is opgebouwd uit een klein positief resultaat van € 168,00 op de reguliere activiteiten en een negatief resultaat van € 5.647,00 op specifieke projecten. Het resultaat op de specifieke projecten wordt gedekt uit de fondsen die daarvoor de laatste jaren gevormd zijn (Digitaal verleden en Historie Enschede Fonds).

BEGROTING 2021		
	<i>begr. 2021</i>	<i>begr.2020</i>
BATEN		
contributies	32.000	30.000
advertenties Sliepsteen	2.430	2.430
losse verkopen (Sliepsteen en boeken)	3.000	2.000
boek Hogeland		3.250
giften	400	500
inkomsten HKG	800	800
overige baten	6.250	18.115
subsidies	7.442	21.076
rente bankrekeningen		0
	52.322	78.171
LASTEN		
Sliepsteen		
drukwerk	7.350	7.100
opmaak	8.240	7.750
verzending	8.500	7.500
vergoeding auteurs	100	200
	24.191	22.550
Overige kosten		
huur	4.350	4.780
societeitsavonden	1.800	2.400
wergroepen	500	1.500
Hist. Kring Glanerbrug	1.200	1.200
beheer erfgoed / projectkosten	11.776	38.191
boek Hogeland		2.050
algemene kosten	1.500	1.200
bureaunkosten	2.400	2.400
ict	2.250	700
overige kosten	700	700
afschrijvingen	1.655	500
	28.131	55.621
	52.322	78.171
Resultaat	0	0

Anneke Grimberg
penningmeester